Syllabus and Course Scheme
Academic year 2016-17

BA- Urdu
Exam.-2017

UNIVERSITY OF KOTA
MBS Marg, Swami Vivekanand Nagar,
Kota - 324 005, Rajasthan, India
Website: uok.ac.in

बी.ए. पार्ट प्रथम – उर्दू–2017

योजना

दो प्रश्न पत्र		न्यूनतम अंक 72	अधिकतम अंक 200
प्रथम प्रश्न पत्र	समय 3 घंटे		अधिकतम अंक 100
द्वितीय प्रश्न पत्र	समय 3 घंटे		अधिकतम अंक 100

प्रथम प्रश्न पत्र – ''नस्र और ड्रामा''

समय 3 घंटे अंक 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड अ : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड ब : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 पश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड स : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोट : Section-C में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर मुश्तमिल होगा।

इकाई – 1

मुतालए मत्न बराऐ तशरीह व सवालात।

इकाई – 2

उर्दू के नस्र निगारों मुल्ला वजही, मीर अम्मन, रतननाथ सरशार, मिर्जा ग़ालिब, सर सय्यद, डिप्टी नजीर अहमद, मौलाना अल्ताफ हुसैन हाली, मोहम्मद हुसैन आजाद के हवाले से सवानही और कारनामों पर मुश्तमिल सवालात निसाब में शामिल असबाक़ की रोशनी में। खुलासा तजज़िया और मरकज़ी ख्याल से बहस।

इकाई – 3

उर्दू नस्र के फ़रोग़ में ख़्वाजा हसन निज़ामी, अबुल कलाम आज़ाद, मुन्शी प्रेमचन्द, पितरस बुख़ारी, मिर्ज़ा फरहतअल्लाह बेग।

जदीद उर्दू नस्र के मअमारों मौलवी अब्दुल हक़, आल अहमद सूरूर, अहतशाम हुसैन और खुर्शीदउलइस्लाम के कारनामों पर सवालात निसाब में शामिल असबाक की रोशनी में। खुलासा, तजज़िया और मरकज़ी ख़्याल से बहस।

इकाई –4

1 उर्दू ड्रामा निगारी का आग़ाज़ व इरतिका

2 ड्रामे का फ़न और अज्ज़ाये तरकीबी पर सवालात।

इकाइ – 5

1 कृष्ण चन्दर की ड्रामा निगारी।

2 दरवाज़े खोल दो का तनकीदी जायजा प्लाट, किरदार और ज़बान व ब्यान की रोशनी में।

3 ड्रामा दरवाज़े खोल दो के मरकज़ी ख़्याल से बहस।

उर्दू में ड्रामा निगारी की तारीख़।

निसाबी कुतब :–

1 मैयार अदब : हिस्सा नस्र एज्यूकेशनल बुक हाउस, अलीगढ़

2 दरवाज़े खोल दो (ड्रामा) कृष्ण चन्दर नाशिर मकतबा जामिया मिल्लिया जामिया नगर, नई दिल्ली

द्वितीय प्रश्न पत्र– ''शाइरी, बलाग़त और असनाफ़े शाइरी''

समय : 3 घंटे पूर्णांक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड अ : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड ब : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड स : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोट : Section-C में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर मुश्तमिल होगा, जो गज़लियात और मन्ज़ूमात पर मुश्तमिल होगा।

इकाई – 1

निसाब में शामिल गज़लियात बराऐ तशरीह व सवालात।

इकाई – 2

निसाब में शामिल मन्ज़ूमात का खुलासा, तशरीह और सवालात।

इकाई – 3

निसाब में शामिल ग़ज़ल गौ शोअरा पर सवानही और तनक़ीदी सवालात। निसाब में शामिल नज़्म गौ शोअरा के फ़िक्र व फ़न और सवानह पर तबसरा।

इकाई – 4

ग़ज़ल की तारीफ़ और अज्ज़ाए तरकीबी।
उर्दू में ग़ज़ल गोई की तारीख।
उर्दू ग़ज़ल की ख़ुसूसियात
उर्दू में नज़्म ग़ोई का तदरीज़ी इरतिक़ा।

इकाई – 5 बलाग़त और असनाफ़े शाइरी का तआर्रुफ

असानाफ़े शायरी : क़ित्आ, क़सीदा, मरसिया, मसनवी, तारीफ़ और तारीख़।

बलाग़त – 1. इस्तेआरा 2. इश्तेक़ाक़ 3. ईहाम 4. तजाहुले आरिफ़ाना 5. तजनीस 6. तशबीह 7. तज़ाद 8. हुस्न–ए–तालील 9. तलमीह 10. सियाक़तुल आदाद 11. लफ़्फ़ो नश्र 12. मुबालेगा 13. मजाज़ 14. मिराअतुननज़ीर।

निसाबी कुतब :

1 शहपारे 2 नाशिर राम नारायण इलाहाबाद

ग़ज़लियात :– मीर, आतिश, ग़ालिब, फ़ैज़ और अज़ीज़

मन्जूमात :— नज़ीर, जोश, हाली, इक़बाल

B.A. Part 1 (Urdu) بی اے سال اوّل(اُردو)
(Paper - I) "Nasar & Drama"
پرچہ اوّل : " نثر اور ڈراما"

وقت : تین گھنٹے کل نمبر : ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو بھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

(Unit - I)

مطالعہ متن برائے تشریح و سوالات

(Unit - II)

اردو کے نثر نگاروں ملا وجہی میر امّن ، رتن ناتھ سرشار ، مرزا غالب ، سر سید ، ڈپٹی نذیر احمد ، مولانا الطاف حسین حالؔی ، محمد حسین آزاؔد کے حوالے سے سوانحی اور کارناموں پر مشتمل سوالات نصاب میں شامل اسباق کے روشنی میں خلاصہ تجزیہ اور مرکزی خیال سے بحث

(Unit - III)

اردو نثر کے فروغ میں خواجہ حسن نظامی ، ابوالکلام آزاد ، منشی پریم چند ، پطرس بخاری ، مرزا فرحت اللہ بیگ کے فکر و فن پر تبصرہ

(۱) جدید اردو نثر کے معماروں مولوی عبدالحق ، آل احمد سرورؔ ، احتشام حسین اور خورشید الاسلام کے کارناموں پر سوالات نصاب میں شامل اسباق کی روشنی میں خلاصہ تجزیہ اور مرکزی خیال سے بحث

(Unit - IV)

(۱) اردو ڈرامہ نگاری کا آغاز و ارتقاء

(۲) ڈرامے کا فن اور اجزائے ترکیبی پر سوال

(Unit - V)

۱۔ کرشن چندر کی ڈرامہ نگاری

۲۔ دروازے کھول دو کا تنقیدی جائزہ پلاٹ ، کردار اور زبان و بیان کی روشنی میں۔

۳۔ ڈرامہ دروازے کھول دو کے مرکزی خیال سے بحث

نصابی کتب۔ (۱) معیار ادب (حصہ نثر)

ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ۔

(۲) دروازے کھول دو (ڈرامہ) کرشن چندر

مکتبہ جامعہ ملیہ ، جامعہ نگر نئی دہلی۔

نوٹ : سیکشن 'C' میں ایک لازمی سوال تشریح پر مشتمل ہوگا۔

B.A. Part 1 (Urdu) بی اے سال اوّل(اُردو)

(Paper-II) "Shayri, Balagat & Asnaf-e-Shayri"

پرچہ دوم : ’’ شاعری بلاغت اور اصنافِ شاعری‘‘

وقت : تین گھنٹے کل نمبر : ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے

مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس(۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو بھی یونٹ میں سے دیے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔ کل نمبر ۴۰

(Unit - I)

نصاب میں شامل غزلیات برائے تشریح و سوالات

(Unit - II)

نصاب میں شامل منظومات کی تشریح، خلاصہ اور سوالات

(Unit - III)

نصاب میں شامل غزل گو شعراء پر سوانحی اور تنقیدی سوالات

نصاب میں شامل نظم گو شعراء کے فکر و فن اور سوانح پر تبصرہ

: (Unit - IV)

غزل کی تعریف اور اجزائے ترکیبی

اردو میں غزل گوئی کی تاریخ

اردو غزل کی خصوصیات

اردو میں نظم گوئی کا تدریجی ارتقاء

(Unit - V)

اصنافِ شاعری : قطعہ، قصیدہ، مرثیہ، مثنوی، تعریف اور تاریخ

بلاغت : استعارہ، اشتقاق، ایہام، تجاہلِ، عارفانہ

تجنیس، تشبیہ، تضاد، حسنِ تعلیل تلمیح

سیاقۃ الاعداد، لف و نشر مبالغہ مجاز مراعات النظیر

نصابی کتب۔ (۱) شہ پارے (۲) ناشر رام نارائن الہ آباد

غزلیات :۔ میرؔ، آتشؔ، غالبؔ، فیضؔ اور عزیزؔ

منظومات :۔ نظیرؔ، جوشؔ، حالیؔ، اقبالؔ

نوٹ : سیکشن **'C'** میں ایک لازمی سوال تشریح پر مشتمل ہوگا۔

बी.ए. पार्ट द्वितीय– उर्दू–2017

योजना

दो प्रश्न पत्र		न्यूनतम अंक 72	अधिकतम अंक 200
प्रथम प्रश्न पत्र	समय 3 घंटे		अधिकतम अंक 100
द्वितीय प्रश्न पत्र	समय 3 घंटे		अधिकतम अंक 100

पाठ्यक्रम

प्रथम प्रश्न पत्र–नस्र, नाँविल और मज़मून

समय : 3 घंटे अधिकतम अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड अ : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंकः 10

खण्ड ब : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड स : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोट : Section-C में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर मुश्तमिल होगा।

इकाई – 1

मुताला–ए–मत्न : बराऐ तशरीह और सवालात

इकाई – 2

निसाब में शामिल नस्र निगारों की स्वानेह और अदबी ख़िदमात

इकाई – 3

निसाब में शामिल नॉविल का तनक़ोदी व फ़न्नी जायज़ा
प्रेमचन्द की नॉविल निगारी का जायज़ा

इकाई – 4

नॉविल का फ़न।
उर्दू में नॉविल निगारी की तारीख़।

इकाई – 5

मज़मून नवीसी का फन्
अदबी और समाजी मौजूआत पर मज़ामीन

पाठ्यक्रम :

अ इन्तिखाबे नस्र भाग द्वितीय (उत्तर प्रदे"ा उर्दू एकेडमी लखनऊ)
ब ''बेवा'' (नॉविल) लेखक प्रेमचंद।
स गुलदस्ता–ए–मुज़ामीन व इन्शापरदाज़ी
डॉ. मोहम्मद आरिफ ख़ान, ऐज्यूकेशनल बुक हाउस, अलीगढ़

द्वितीय प्रश्न पत्र–शायरी और तर्जुमा

समय : 3 घंटे अधिकतम अंक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई मे विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड अ :इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंकः 10

खण्ड ब : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड स : इस खण्ड में 4 प्रश्न वणनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाईयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोट : Section-C में एक लाज़मी सवाल तशरीह पर मुश्तमिल होगा, जो गज़लियात, मरसिया या क़सीदा पर मुश्तमिल होगा।

इकाई – 1

गज़लियात

1 सिन्फ़–ए–गज़ल, फ़न और तारीख।

2 निसाब में शामिल ग़ज़लियात बराए तशरीह व सवालात।

इकाई – 2

ग़ज़ल गो शोअरा पर सवानही एवं तनक़ीदी सवालात।

इकाई – 3

क़सीदा और मरसिया : मुताल–ए–मत्न बराए तशरीह और सवालात।

इकाई – 4

क़सीदा गो और मरसिया निगार शोअरा के फ़िक्रो फन और सवानह पर सवालात।

इकाई – 5

1 तरजुमा निगारी का फ़न।

2 फ़ारसी या हिन्दी इक़तिबास का उर्दू तर्जुमा

पाठ्यपुस्तकें :

1 शहपारे : ग़ज़लियात : दर्द, नासिख़, मोमिन, हाली,
क़सीदा, ज़ोक़, वाह–वाह क्या मोतदिल है बाग़े आलम की हवा।
मर्सिया, अनीस : नमक ख्वाने तकल्लुम है फ़साहत मेरी।

2 गुलहा–ए–फारसी, : तदवीन व तर्जुमा : डॉ. सौलत अली खान,
प्रकाशक : खालिद बुक डिपो, कोटा।

3 फ़न–ए–तर्जुमा निगारी।
ख़लीक़ अन्जुम, प्रकाशक : अन्जुमन तरक़्क़ि–ए–उर्दू हिन्द, नई दिल्ली।

بی اے (اردو) سال دوم B.A. (Urdu) Part 2

دو پرچے　　نمبر برائے کامیابی ۷۲　　کل نمبر ۲۰۰

پرچہ اوّل　　وقت تین گھنٹے　　کل نمبر : ۱۰۰

پرچہ دوم　　وقت تین گھنٹے　　کل نمبر : ۱۰۰

پرچہ اوّل Paper - 1 ۔ نثر ، ناول اور مضمون

وقت : تین گھنٹے　　کل نمبر : ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دئے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔
کل نمبر ۴۰

یونٹ اوّل (Unit - I)

مطالعہ متن : برائے تشریح اور سوالات

یونٹ دوم (Unit - II)

نصاب میں شامل نثر نگاروں کی سوانح اور ادبی خدمات

یونٹ سوم (Unit - III)

نصاب میں شامل ناول کا تنقیدی و فنی جائزہ

پریم چند کی ناول نگاری کا جائزہ

یونٹ چہارم (Unit - IV)

ناول کا فن

اردو میں ناول نگاری کی تاریخ

یونٹ پنجم(Unit - V) :

مضمون نویسی کا فن

ادبی اور سماجی موضوعات پر مضامین

نصابی کتب :۔

(۱) انتخابِ نثر (حصہ دوم) حکم چند نیّر

(۲) 'بیوہ' ناول (پریم چند)

(۳) گلدستہ مضامین و انشا پردازی

ڈاکٹر محمد عارف خان (ایجوکیشنل بک ہاؤس علی گڑھ)

نوٹ : سیکشن 'C' میں ایک لازمی سوال تشریح پر مشتمل ہوگا۔

بی اے ۔ سال دوم B.A. Part 2
پرچہ دوم Paper - 2
شاعری اور ترجمہ

وقت : تین گھنٹے کل نمبر : ۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہوگا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہوگا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل : اس حصہ میں ایک لازمی سوال جس میں ہر یونٹ سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہوگا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم : اس حصہ میں ہر یونٹ سے دو سوال لیتے ہوئے کل دس(۱۰) سوال ہونگے۔ ہر یونٹ سے ایک سوال کا انتخاب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات کے جوابات تحریر کرنے ہونگے۔ ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں ہوگا۔
کل نمبر ۵۰

حصہ سوم : اس حصہ میں چار سوال تفصیلی ہونگے (سوالات کے حصہ بھی ہوسکتے ہیں) جو سبھی یونٹ میں سے دئے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہوگا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب میں تقریباً ۵۰۰ الفاظ ہونگے۔
کل نمبر ۴۰

حصہ اوّل(Unit - I)

غزلیات : صنف غزل فن اور تاریخ

نصاب میں شامل غزلیات برائے تشریح و سوالات۔

حصہ دوم (Unit - II)

غزل گو شعرا پر سوانحی اور تنقیدی سوالات۔

حصہ سوم (Unit - III)

قصیدہ اور مرثیہ : مطالعۂ متن برائے تشریح و سوالات

حصہ چہارم (Unit - IV)

قصیدہ گو اور مرثیہ نگار شعرا کے فکر و فن اور سوانح پر سوالات۔

حصہ پنجم (Unit - V)

(۱) ترجمہ نگاری کا فن

(۲) فارسی یا ہندی اقتباس کا اردو ترجمہ

نصابی کتب :۔

(۱) شہ پارے : غزلیات : دردؔ، ناسخؔ، مومنؔ، حالیؔ۔
قصیدہ، ذوقؔ، واہ واہ کیا معتدل ہے باغِ عالم کی ہوا
مرثیہ، انیسؔ : نمک خوان تکلم ہے فصاحت میری۔

(۲) گلہا ے فارسی : تدوین و ترجمہ (ڈاکٹر صولت علی خان)
ناشر : خالد بک ڈپو، کوٹہ

(۳) فنِ ترجمہ نگاری : ڈاکٹر خلیق انجم
ناشر : انجمن ترقی اردو ہند، نئی دہلی

نوٹ : سیکشن **'C'** میں ایک لازمی سوال تشریح سے متعلق ہوگا ، جو غزلیات ، مرثیہ یا قصیدہ پر مشتمل ہوگا۔

बी.ए. पार्ट तृतीय– उर्दू–2017

योजना

दो प्रश्न पत्र	न्यूनतम अंक 72	अधिकतम अंक 200
प्रथम प्रश्न पत्र	समय 3 घंटे	अधिकतम अंक 100
द्वितीय प्रश्न पत्र	समय 3 घंटे	अधिकतम अंक 100

प्रथम प्रश्न पत्र – उर्दू ज़बानों अदब की तारीख का खाका

समय : 3 घंटे पूर्णांक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड मे विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड में एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक :10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 पश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

इकाई–प्रथम–

उर्दू ज़बान के आगाज़–ओ–इरतिका से मुताअल्लिक़ मुखतलिफ़ नज़रियात।
उर्दू ज़बान का इरतिक़ा 1700 ई. तक

इकाई – द्वितीय

दकन में उर्दू शेर–ओ–अदब (मुग़ल अहदे हुकुमत तक)।
शुमाली हिन्द में उर्दू शायरी का इरतिक़ा 1857 ई. तक ।
शुमाली हिन्द में उर्दू नस्र का इरतिक़ा 1857 ई. तक ।

इकाई – तृतीय

अलीगढ़ तहरीक का तआरूफ ।
अलीगढ़ तहरीक की अदबी खिद़मात ।
उर्दू में जदीद नज़्म का आगाज–ओ–इरतिक़ा

इकाई – चतुर्थ

उर्दू में रूमानी तहरीक आगाज़,– असबाब –ओ–मोहरिरकात
उर्दू अदब पर रूमानी तहरीक के असरात (नस्र–ओ–शायरी)

इकाई – पंचम

उर्दू में 'तरक्क़ी पसन्द तहरीक' का आगाज़, असबाब–ओ–मोहरिरकात ।
उर्दू अदब पर 'तरक्क़ी पसन्द तहरीक' के असरात
1. नज़्म 2. उर्दू गजल 3. अफ़साना 4. नाविल 5. तन्क़ीद ।
उर्दू शेर–ओ–अदब 1947 ई. के बाद
(गज़ल, नज़्म, अफ़साना, नाविल, तनकीद

सहायक पुस्तके :

1. 'उर्दू अदब की तारीख' लेखक : नसीम कुरैशी
2. 'तारीखे अदब उर्दू ' लेखक : नरूल हसन नक़वी
3. तरक्की पसन्द तहरीक – लेखक खलीर्लुरहमान आज़मी
4. 'उर्दू अदब की मुख्तसर तरीन तारीख' लेखक : डा. सलीम अख्तर
5. तारीखे अदब उर्दू – लेखक : प्रोफेसर वहाब अ"ारफी
6. 'दकनी अदब की तारीख' माहियुद्दीन क़ादरी ज़ोर
7. 'उर्दू अदब की तहरीके' लेखक : डा. अनवर सदीद
8. 'उर्दू में रूमानी तहरीक' लेखक : डॉ. मोहम्मद हसन
9. 'उर्दू में तरक्की पसन्द अदबी तहरीक' लेखक : खलीलुर्रहमान आज़मी
10. 'उर्दू शायरी का फन्नी इरतिका' लेखक : डॉ. फरमान फतेहपुरी
11. 'सर सैयद और अलीगढ़ तहरीक' लेखक : खलीक़ निज़ामी
12. सर सैयद और अलीगढ़ तहरीक खलीक निजामी

द्वितीय प्रश्न पत्र – असनाफे नस्र–ओ–नज़्म

समय : 3 घंटे पूर्णांक : 100

पाठ्यक्रम पांच इकाई में विभाजित है लेकिन प्रश्न पत्र 3 खण्ड में विभाजित होगा। जो इस प्रकार है :–

खण्ड (अ) : इस खण्ड मे एक अनिवार्य प्रश्न जिसमें प्रत्येक इकाई से 02 लघु प्रश्न लेते हुए कुल 10 लघु प्रश्न होंगे। प्रत्येक लघु प्रश्न का उत्तर लगभग 20 शब्दों में होगा। कुल अंक : 10

खण्ड (ब) : इस खण्ड में प्रत्येक इकाई से 02 प्रश्न लेते हुए कुल 10 प्रश्न होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 250 शब्दों में होगा। कुल अंक : 50

खण्ड (स) : इस खण्ड में 4 प्रश्न वर्णनात्मक होंगे। (प्रश्न में भाग भी हो सकते है) जो सभी इकाइयों में से दिए जावेंगे, किन्तु एक इकाई से एक से अधिक प्रश्न नहीं होगा। दो प्रश्नों के उत्तर दिये जाने है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 500 शब्दों में होगा। कुल अंक : 40

नोटः सैक्शन –सी में एक लाजमी सवाल तशरीह पर आधारित होगा

इकाई 1

अफ़साना– इनशाइयाा– रिपोर्ताज़

फ़न, सिन्फ़ो ख़ुसूसियात, अजज़ाए तरकीबी और तारीख़ –

अफसाना :– प्रेमचन्द – 'बड़े घर की बेटी'

इनशाइया :– मुश्ताक़ अहमद युसुफ़ी–'पड़िये गर बीमार'

रिपोतार्ज :– कृष्णचन्द – 'पौध'

मुजविज़ा मुतुन पर तन्क़ीदी और तशरीही सवालात

इकाई 2

खाका, सवानेह और तन्क़ीद

फ़न, सिनफ़ी खुसूसियात, अजज़ाए तरकीबी और तारीख़

रशीद अहमद सिद्धीकी– ख़ाका 'सर इकबाल'

मजनू गोरख़पूरी– 'अदब और ज़िन्दगी'

मुजुन्निज़ा मुतून पर तन्क़ीदी और तशरीही सवालात

इकाई 3

पाबन्द नज़्म और आज़ाद नज़्म

हैअत, फन और इरतिका ।

अख़्तर उल ईमान–'एक लड़का' (पाबन्द नज़्म)

मीराजी–'समन्दर का बुलावा' (आज़ाद नज्म)

मुजव्विज़ा मुतून पर तन्क़ीदी और तशरीही सवालात ।

इकाई 4

क़तआ और रूबाई

अक़बर इलाहाबादी, इक़बाल

अनीस, अमज़द हैदराबादी

अक़बर इलाहबादी और इक़बाल का एक क़तआ और अमजद, अनीस की चार, चार रूबाईयात शामिले निसाब होगी–

अकबर इलाहाबादी–'इशरती घर की मोहब्बत का मज़ा भुल गये'

इक़बाल– 'खुदा तुझे किसी तूफॉ से आशना कर दे'

रूबाईयाते अनीस– 1. क्या फायदा फिक्र बेश–ओ–कम से होगा।

2. दुनिया भी अजब सराऐ फानी

3. मॉ बाप से भी सिवा शफक़त तेरी

4. इज्ज़त रहे यारो आशना के आगे

मुजव्विज़ा मुतून पर तन्क़ीदी और तशरीही सवालात–

इकाई 5

ग़ीत

सिनफ़ी खुसूसियात और इरतिका

अख्तर शीरानी, साहिर लुधियानवी

दोनो शायरों का एक एक गीत शामिले निसाब होगा

अख़्तर शीरानी–'ओ देश से आने वाले बता'

साहिर लुधियानवी 'जिन्दगी एक सफर है सुहाना'

मुजव्विज़ा मुतून पर तन्क़ीदी और तशरीही सवालात

सहायक पुस्तके :

1. 'उर्दू नस्र का फ़न्नी इरतिका' – डॉ. फरमान फतेहपुरी
2. 'इन्शाइया और इन्शाया निगार' – डॉ. मोहम्मद हुसैन
3. 'उर्दू में खाका निगारी' – डॉ. साबिर सैयद
4. 'खाके, इन्शाइये ड्रामे और अफसाने'– मोहम्मद क़ासिम सैयद
5. 'उर्दू में रिपोर्ताज़ निगारी' – डॉ. अतहर परवेज़
6. 'अदब का मुताआला' – डॉ. अतहर परवेज़
7. 'नॉविल क्या है ?' डॉ. अहसन फारूक़ी
8. 'उर्दू में रिपोर्ताज़ निगारी' – डॉ. तलअतगुल
9. 'नया अफसाना' – वकार अज़ोम
10. 'उर्दू में मुख्तसर अफसाना निगारी की तनक़ीद'– डॉ. परवीन अज़हर
11. 'गैर अफसानवी अदब' एक इनतेखाब – डॉ कमरूलहुदा फ़रीदी
12. 'उर्दू में सवानेह निगारी' – अलताफ़ फ़ातिमा

13. इन्तेख़ाबे नस्र–ओ–नज़्म' – बराए बी.ए. साल सोम, डा. फरीदा बानो

B.A. (Urdu) Part III بی اے (اردو) سال سوم

Paper 1 - Urdu Zaban-o-Adab Ki Tareekh Ka Khaka

پرچۂ اوّل - اردو زبان و ادب کی تاریخ کا خاکا

وقت: تین گھنٹے کل نمبر:۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہو گا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہو گا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل: اس حصہ میں ایک لازمی سوال ہو گا ۔ جس میں ہر اکائی سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہو گا۔

کل نمبر۱۰

حصہ دوم: اس حصہ میں پانچ یونٹ ہو گی۔ ہر یونٹ میں دوسوالات ہوگے جس میں سے ایک سوال حل کرنا ہو گا۔اس طرح کل پانچ سوالاتات کے جوابات دینے ہوں گے۔ہر سوال کا جواب تقریباً۲۵۰الفاظ میں مشتمل ہو گا۔

کل نمبر۵۰

حصہ سوم: اس حصہ میں چار تفصیلی سوال ہونگے ۔ جو پورے نصاب سے دئے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہو گا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب تقریباً ۵۰۰ الفاظ میں ہو گا۔ کل نمبر۴۰

پہلی یونٹ (Unit-I)

- اردو زبان کی ابتداء سے متعلق مختلف نظریات
- اردو زبان کا ارتقا ۱۷۰۰ء تک

دوسری یونٹ (Unit-II)

- دکن میں اردو شعر و ادب (مغل عہد حکومت تک)
- شمالی ہند میں اردو شاعری کا ارتقا۔ ۱۸۵۷ء تک
- شمالی ہند میں اردو نثر کا ارتقا۔ ۱۸۵۷ء تک

تیسری یونٹ (Unit-III)

- علی گڑھ تحریک کا تعارف اور ادبی خدمات
- اردو میں جدید نظم کا آغاز و ارتقا

چوتھی یونٹ (Unit-IV)

- اردو میں رومانی تحریک کا آغاز۔ (اسباب و محرکات)
- اردو ادب پر رومانی تحریک کے اثرات (نثر و شاعری)

پانچویں یونٹ (Unit-V)

- اردو میں ترقی پسند تحریک کا آغاز۔ (اسباب و محرکات)
- اردو ادب پر ترقی پسند تحریک کے اثرات۔
  (نظم، غزل، افسانہ، ناول، تنقید)
- اردو شعر و ادب ۱۹۴۷ء کے بعد (غزل، نظم، افسانہ، ناول، تنقید)

معاون کتب:

۱۔ اردو ادب کی تنقیدی تاریخ۔ سید احتشام حسین
۲۔ تاریخ ادب اردو۔ نور الحسن نقوی
۳۔ اردو ادب کی مختصر ترین تاریخ۔ ڈاکٹر سلیم اختر
۴۔ دکنی ادب کی تاریخ۔ محی الدین قادری زور
۵۔ اردو ادب کی تحریکیں۔ ڈاکٹر انور سمین
۶۔ اردو میں رومانی تحریک۔ ڈاکٹر محمد حسین
۷۔ اردو میں ترقی پسند ادبی تحریک۔ ڈاکٹر خلیل الرحمٰن اعظمی
۸۔ اردو شاعری کا فنی ارتقا۔ ڈاکٹر فرمان فتح پوری
۹۔ سر سید اور علی گڑھ تحریک۔ خلیق نظامی

B.A. (Urdu) Part III بی اے (اردو) سال سوم

Paper - 2 پرچہ دوم

اصنافِ نثر و نظم

وقت: تین گھنٹے کل نمبر:۱۰۰

نصاب پانچ یونٹ پر مشتمل ہو گا۔

لیکن

پرچہ تین حصوں پر مشتمل ہو گا جس کی تفصیل اس طرح ہے

حصہ اوّل: اس حصہ میں ایک لازمی سوال ہو گا۔ جس میں ہر اکائی سے دو مختصر سوال لیتے ہوئے کل دس (۱۰) مختصر سوالات ہونگے ہر مختصر سوال کا جواب تقریباً بیس (۲۰) الفاظ میں ہو گا۔

کل نمبر ۱۰

حصہ دوم: اس حصہ میں پانچ یونٹ ہو گی۔ ہر یونٹ میں دوسوالات ہوگے جس میں سے ایک سوال حل کرنا ہو گا۔اس طرح کل پانچ سوالاتات کے جوابات دینے ہوں گے۔ہر سوال کا جواب تقریباً ۲۵۰ الفاظ میں مشتمل ہو گا۔
کل نمبر ۵۰

حصہ سوم: اس حصہ میں چار تفصیلی سوال ہونگے ۔ جو پورے نصاب سے دئے جائیں گے لیکن ایک یونٹ میں سے ایک سے زیادہ سوال نہیں ہو گا۔ صرف دو سوال کے جواب دینا ہے ہر جواب تقریباً ۵۰۰ الفاظ میں ہو گا۔ کل نمبر ۴۰

نوٹ: سیکشن 'C' میں ایک لازمی سوال تشریح پر مشتمل ہو گا۔

پہلی یونٹ (Unit-I)

- **افسانہ ، انشائیہ ، رپورتاژ**
- فن ، صنفی خصوصیات ، اجزائے ترکیبی اور تاریخ
- افسانہ: حیات اللہ انصاری ''آخری کوشش''
- انشائیہ: مشتاق احمد یوسفی ''پڑیئے گر بیمار''
- رپورتاژ قرۃ العین حیدر ''دکن سا ٹھار نہیں سنسار میں''
- مجوزہ متون پر تشریحی اور تنقیدی سوالات

دوسری یونٹ (Unit-II)

- **خاکہ ، سوانح اور تنقید**
- فن، صنفی خصوصیات، اجزائے ترکیبی اور تاریخ
- خاکہ: رشید احمد صدیقی ''سر اقبال''
- تنقید: مجنوں گورکھپوری۔ ''ادب اور زندگی''
- مجوزہ متون پر تنقیدی اور تشریحی سولات

تیسری یونٹ (Unit-III)

- **پابند نظم اور آزاد نظم**
- ہیت، فن اور ارتقا
- اختر الایمان۔ ''ایک لڑکا''
- ن، م راشد۔ ''سباویراں
- میراجی۔ 'سمندر کا بلاوا''
- مجوزہ متون پر تنقیدی اور تشریحی سولات۔

چوتھی یونٹ (Unit-IV)

- **قطعہ اور رباعی**
- اکبر الہ آبادی: ''عشرتی گھر کی محبت کا مزا بھول گئے''
- اقبال: ''خدا تجھے کسی طوفان سے آشنا کر دے''
- رباعیات انیس: (۱) کیا فائدہ فکر بیش و کم سے ہو گا۔

(۲) دنیا بھی عجب سرائے فانی۔ (۳) ماں باپ سے بھی سوا شفقت تیری
(۴) عزت رہے یارو آشنا کے آگے۔

رباعیات امجد: (۱) ہے کعبہ و بت خانہ میں جلوہ تیرا
(۲) پیراہنِ ننگ و نام صد چاک کیا (۳) ہر وقت رواں ہے چشمِ تر سے دریا
(۴) دنیا ہے عجب مقامِ عبرت افزا

- مجوزہ متون پر تنقیدی اور تشریحی سولات۔

پانچویں یونٹ (Unit-V)

- **گیت :** صنفی خصوصیات اور ارتقا
- اختر شیرانی: ''او دیس سے آنے والے بتا''
- ساحر لدھیانوی: ''وہ صبح کبھی تو آئے گی''
- مجوزہ متون پر تنقیدی اور تشریحی سولات۔

معاون کتب:

(۱)	اردو نثر کا فنی ارتقا	ڈاکٹر فرمان فتح پوری
(۲)	انشائیہ اور انشائیہ نگار	ڈاکٹر محمد حسین
(۳)	اردو میں خاکا نگاری	ڈاکٹر صابر سیّد
(۴)	ادب کا مطالعہ	ڈاکٹر اطہر پرویز
(۵)	اردو میں رپورتاژ نگاری	ڈاکٹر طلعت گل
(۶)	اردو میں سوانح نگاری	الطاف فاطمہ
(۷)	نیا افسانہ	وقار عظیم

(۶) انتخاب نثر و نظم، برائے بی اے سال سوم: ڈاکٹر فریدہ بانو